

Günlük yaşamın insanın maddiyatı bir sorunu, aile, çocuklar ve evlerdir. Sadece aile; karı-koca, çocuklar ve yakınlarından meydana gelen ve yaratılıştan bir takım manevî bağlar üzerine kurulan, şeklen kâfi fakat mahiyet itibarıyla baki olan sosyal bir topluluktur. Örfen ve umumî olarak; aralarında soy, evlilik, süt emme gibi yollarla yakınlık münasebeti olan kimselerin hepsine denir. Dünyada her şeyin bir esası, bir temeli olduğu gibi milletleri teşkil eden toplumların temeli de ailelerdir. Ailenin devamı ise sevgi ve saygının ok baki olanıdır. Sevginin en ok arandığı yer aile yuvasıdır. Aile fertlerini birbirine bağlayan şey sevgidir. Sevgiden mahrum olanlar aileden kopar ve aileye ısınmazlar. Peygamberimiz (s.a.v) sevgi konusunda şöyle buyurur: "Mü'min sever ve sevilir. Sevmeyen ve sevilmeyen kimselerde hayır yoktur." [1] [2] Aile Allah'ın emri ve Peygamber Efendimiz'in [s.a.v] sünneti olan nikâhla kurulan kutsal ve şerefli bir ocaktır. Aile kurumu, kadın ve erkeğin meşru kuralları içerisinde, yani nikâhla bir araya gelmeleriyle oluşur. Rasulullah (s.a.v.) Efendimiz de: "Evlenin, oğalın. Kıyamet gününde; benimmetimin okluğuyla iftihar ederim." (Beyhaki) buyurarak benimmetini evlenmeye, aile kurmaya teşvik ediyor. [3] Aile, Allah Teâlâ'nın insanlığa en baki emanetlerinden biridir. Din ve dünyaya hayatı aile ile güzel ve zengin olur. Bunun için aile herkese hayır getiren mübarek, mahrem ve şerefli bir emanettir. İlk aile cennette kurulmuştur. Hz. Adem (a.s) ile Hz. Havva validemizin evlilikleri cennette olmuştur. Bu sebeple Allah için yapılan evlilikte, cennetten bir tat vardır. Aile, insanlık cemiyetinin temelidir. Evlilik, bu temeli Allah'ın (c.c) adıyla atmak ve insanlık şerefine uygun bir bina yapmaktır. Dünyada insanlık hayatı aile üzerine kurulmuş ve aile düzenine göre şekillendirilmiştir. Aile, karı, koca ve çocuklardan meydana gelen bağlar üzerine kurulan kâfi bir sosyal topluluktur. Aile, bir cemiyeti ayakta tutan temel maddesidir. Her şeyi ok ift olarak yaratan (Zariyat/49) Allah Teâlâ, Hz. Adem (a.s) ve Hz. Havva validemizi yaratarak, insan ok iftini kadın ve erkekten meydana getirdi. (Nisa/1) İnsan nesli, ilk aileyi oluşturan bu mübarek ok iftten ok oğal olarak günümüzün müze kadar geldi. Bugün de toplumların varlığı, neslin ok oğal olarak devam etmesi aileye bağlı. Kadın, erkek ve bunların ok çocuklarından oluşan aile, milletlerin üzerine kurulu olduğu temel yapıyı meydana getiriyor. Bir yuva kurduktan sonra onu korumak, Allah Teâlâ'nın: "1602;1615;1604;1618; 1604;1616;1604;1618;1605;1615;1572;1618;1605;1616;1606;1616;1610;1606;1614; 1610;1614;1594;1615;1590;1617;1615;1608;1575; 1605;1616;1606;1618; 1575;1614;1576;1618;1589;1614;1575;1585;1616;1607;1616;1605;1618; 1608;1614;1610;1614;1581;1618;1601;1614;1592;1615;1608;1575; 1601;1615;1585;1615;1608;1580;1614;1607;1615;1605;1618; 1608;1614;1602;1615;1604;1618; 1604;1616;1604;1618;1605;1615;1572;1618;1605;1616;1606;1614;1575;1578;1616; 1610;1614;1594;1618;1590;1615;1590;1618;1606;1614; 1605;1616;1606;1618;

اَبْصَارِهِنَّ
وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ “Mümin erkek ve kadınlara söyle. Gözlerini haramdan sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar.” (Nur/30-31) emrine uymakla mümkündür. Bu, hem aile hem de toplum hayatının huzuru, güveni ve geleceği için temel şarttır. Sonra eşler, birbirlerine karşı görevlerini yerine getirmeye çalışmalı, sorumlulukları Allah ve Rasulü’nün (s.a.v) bildirdiği gibi paylaşmalıdır. Baba, aile reisi olarak çocuklarını yetiştirme ve kötülüklerden korumakla görevlidir. Bu işte anne, babaya yardımcıdır. Çocuklara farz olan ilmihal, buluğ çağına kadar verilmelidir. Baba, ailenin reisi olup ailedekilerin din ve dünyalarından sorumludur. Bulûğ çağına kadar bir çocuğun bakım, eğitim, terbiye ve farz olan ilimlerinin öğretilmesi babaya aittir. Baba ya kendisi öğretmeli ya da öğreten birine göndermelidir. Bu işte anne de babanın yardımcıısı olup ikinci derece sorumludur. Özellikle kız çocuklarının terbiye ve yetişmesinde annenin hizmeti büyüktür. Bütün bunlar emanete sahip çıkmak ve yüce Allah'a karşı sorumluluğumuzu yerine getirmektir. Aile içinde Allah rızâsı için yapılan bütün çabalar, çalışmalar ve harcamalar birer sadakadır, hayırdır, hizmettir. En güzel hizmet, insanın nefesine ve nesline edep kazandırmasıdır; çeünkü edebin sonu cennettir. Edep, zengin fakir her ailenin kurtuluş sebebidir. Ona yönelmelidir. Resûlullah Efendimiz (s.a.v) bir aile reisinin temel görevlerini özetle şöyle belirlemiştir: "Çocuğun baba üzerinde üç hakkı vardır. Ona kuran-ı kerimi öğretmesi, ismini güzel koyması ve evlenme çağına geldiğinde evlendirmesi.” [4] Hz. Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "Çocuklarınıza yedi yaşına geldiği zaman namazı (öğretin ve kılmalarını) emredin. On yaşına geldiklerinde kılmazlarsa el ile hafifçe dövün. On yaşında yataklarını ayırın." [5] Yüce Allah, rahmet Peygamberinin (s.a.v) şahsında bütün aile reislerine şu emri vermiştir:
وَأْمُرْ
أَهْلَكَ
بِالصَّلَاةِ
وَاصْطَبِرْ
عَلَيْهَا
لَا
نَسْأَلُكَ
رِزْقًا
نَحْنُ
نَرْزُقُكَ
وَالْعَاقِبَةُ
لِلتَّقْوَى
"Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; seni biz rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç; takvâ ile elde edilir.” [6] Bu âyet indiği zaman, Hz. Fâtima (r.anha) ile Hz. Ali (k.v) yeni evlenmişler ve özel bir eve ayrılmışlardı. Fahr-i Kâinat Efendimiz (s.a.v), sevgili kızı Fâtima (r.anha) ile damadı Hz. Ali'yi (r.a) sabah namazına kaldırmak için evlerine kadar bizzat teşrif buyuruyor, zahmete

¸ocuk, “Ey müminlerin emîri, ¸ocuğun baba üzerinde hakkı yok mudur?" diye sordu. Hz. Ömer de (r.a), “Evet vardır. Çocuğa iyi bir anne se¸mesi, doğunca güzel bir isim koyması, ona Kur'ân-ı Kerim'i, farz ibadetlerini üğretmesi, evlenecek yaşa gelince evlendirmesi, ¸ocuğun babası üzerindeki haklarındanır" buyurdu. O zaman ¸ocuk, “Vallahi, babam, Müslüman kadınları bırakıp 400 dirheme satın aldığı bir câriye ile evlendi. Bana güzel bir isim vermedi. İsmimi böcek manasına gelen Cu'la koydu. Bana Kur'ân-ı Kerîm'den ve ibadetlerden hi¸bir şey öğretmedi" dedi. Bu sözler üzerine Hz. Ömer, ¸ocuğun babasına dönerek, "Oğlum bana itaat etmiyor, diyorsun. Hâlbuki o sana karşı gelmeden önce sen onun haklarını ¸ıgnemişsin; şimdi kalk ve oğluna karşı vazifeni yap" diye adamı azarladı. Adamın biri Abdullah b. Mübârek'e (rah) gelerek, ¸ocuğundan şikâyet etti. Abdullah b. Mübarek, "Çocuğuna hi¸beddua ettin mi?" diye sordu. Adam, "Evet, ettim" deyince, Abdullah b. Mübarek "Çocuğun ahlâkını sen bozmuşsun" dedi.^[9] Ebül-Esved ed-Düelî(r.a) oğullarına hitaben, "Ben sizin kü¸üklüğünüzde, büyüklüğünüzde ve hatta siz doğmadan size iyilik ettim" dedi. Onlar da, "Öbürlerini anladık, ama biz doğmadan bize nasıl iyilik ettin ki?" dediler. Cevap şu oldu: "Ben size soyu temiz, asalet ve edebi yerinde bir anne se¸tim; kimsenin ona bir şey söylemeye dili varamaz."^[10] İnsan anne babasına, büyüklerine ve üstatlarına karşı yaptığı kusurlarına samimi bir tövbe edip helâllik almazsa, cezasını dünyada benzer bir kusur ile ¸eker. Bunun bir de âhireti vardır. Bir işte hüküm sahibi yüce Allah olursa, kimse haksız iken haklı duruma ge¸emez. Şimdiden bunu düşünmeli ve bütün kusurlarımıza tövbe etmeliyiz. Abdullah b. Ömer (r.a) şöyle demiştir: "Çocuğunu terbiye et; ¸ünkü sen, ¸ocuğuna öğrettiğinden mesulsün. O da sana yapacağı iyilik ve itaatten mesuldür." Sa'dî-i Şîrâzî(k.s) şöyle der: "Ey insanoğlu! Adının unutulmamasını istersen, ¸ocuğuna ilim, hüner, mârifet öğret ve onu akıllı yetiştir. Böyle yaparsan arkanda seni rahmetle anan bir kişi bırakmış olursun."^[11] Bir baba, ¸ocuğuna bulûğ yaşına kadar farz ilimleri ve ibadetleri öğretir, kendisi de yaparak örnek olursa temel vazifesini tamamlamış olur. Çocuğun bulûğ ¸ağından veya evlendikten sonra yapacağı kusurlarından baba sorumlu olmaz. Yeter ki o kötü işlere baba sebep olmasın. Ancak yine de babanın, ¸ocuğunun yanlışları karşısında nasihat¸i bir yaklaşım sergilemesi, sabırla ve yılmadan hakkı hakikati kendisine anlatması gerekir. Baba ve annenin yapacağı en güzel eğitim, güzel olan işleri ¸ocuklarına yaşayarak göstermek ve kötü işlerde asla örnek olmamaktır. Çocuklar anne-babalarının karneleridir. İyi ¸ocuklar yetiştirmek i¸in bütün mesele, anne-babanın kendisini eğitmesi ve bu bilgileri hayata ge¸irmesiyle halledilebilir. Çocuklarda görülen bir¸ok yanlış, anne-babaların hatalı tutumları sebebiyledir. Aslında problemlili ¸ocuk yok, problemlili anne-baba vardır. Başarılı ¸ocuk i¸in de başarılı anne-baba gerekir (istisnalar, kaideyi bozmaz). (Anne-baba akşamları eline kitap alıp okursa, ¸ocuklar kitaba ve okumaya ilgili duyarlar. Ancak anne-baba zamanını televizyon karşısında ge¸irirse ¸ocuklar bu sefer televizyona ilgili duyarlar.) Eskiler der ki: “Eğri ağacın gölgesi de eğri olur.” Eğer biz iyi olursak, ¸ocuklarımız da iyi olmaya meyilli olur. O yüzden ¸ocuk yetiştirme işini kolayına ka¸madan, ciddiye almak gerekir. Çocuk doğduğu andan itibaren, kameraya kayıt yapar gibi, bütün olayları kaydeder. Hatta doğum önncesinden anne karnında kayıt başlar. 5 yaşına kadar devamlı kaydeder. Çocuk aileyi bir sahnede seyrederek. Anne-baba sahnede

oyarken, problemlerini saygı ve sevgiyle çzerlerse, çocuk da öyle çözmeyi öğrenir. Evde sürekli yapılmayan davranışlar, çocuklar tarafından da yapılmaz. Anne-babanın çocuğunu eğitirken 3 temel prensibi olmalı: ÖĞRET-TEKRAR ET-TAKDİR ET. Biz çocuğa öğretiyoruz, daha sonra tekrar etmiyoruz, çocuk yapınca da takdir etmiyoruz. Mesela büyüklerine karşı saygıyı öğretiyorsak; bu davranışı oturana kadar sabırla tekrar etmeli ve çocuk bu davranışı her yaptığında takdir etmeliyiz. Bu arada çocuklardan istediğimiz davranışların daha iyisini, kendimiz yapmalıyız. Yani kendimiz de büyüklerimize karşı saygıda kusur etmemeliyiz. Hadis-i Şerifte buyruldu ki:

أَكْرِمُوا
أَوْلاَدَكُمْ،

وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ.

 "Çocuklarınıza ikramda bulunun ve onları en güzel şekilde terbiye edin." (İbni Mace, Edep 3) Anne-baba önce kendi içlerindeki güzellikleri görüp, sonra çocuğun içindeki güzellikleri ona göstermeli. Çocuklar bizden güler yüzlü olmayı ve şükretmeyi öğrenir: "Kuru ekmeğimiz var ama çok şükür.." dediğimizi taklit ederler. Siz televizyon seyrederken çocuğa, "Git, sen dersini çalış!" diyemezsiniz, çocuğun ders çalışması için sizin de oturup, kitap okumanız gerekir. Eğer evde anne-baba devamlı maddi imkânsızlıkları konuşuyorlarsa, çocuk parayı gözünde büyütür, bir an önce zengin olmak için, haksız kazanç yollarını araştırabilir. Eğer evde devamlı Kur'an tefsiri konuşulursa, çocuk gözünde onu büyütür. Örneklere çoğaltmak mümkün… Fatih Sultan Mehmet gibi bir evlat yetiştirmek için Fatih'in annesi ve babası gibi olmalı. Fatih Sultan Mehmet'in annesi oğlunun ruhuna damgasını vurmuştu. Anlatıldığına göre Bediüz zaman hazretlerinin babası, ineğini otlatmaya götürürken, başkalarının bahçelerinden otlamasın diye yolda ineğin ağzını bağlamış. Evlatlarına haram yedirmeme konusunda bu derece hassas davranan babanın oğlu da, fikirleriyle tüm dünyayı aydınlatır. Hayırlı evlat yetiştirmenin sırrı, çocuğa haram yedirmemekte gizli. [\[12\]](#) Baba ve anne, tövbe, dua ve sadaka ile yuvalarına ilahi rahmeti çekmelidir. Bir insan için anne babasından daha samimi ve içten dua eden insan bulunamaz. Onların dualarında hiçbir gösteriş yoktur. Allah-u Teala (c.c.)

Kuran-ı Kerim’ de: يَا

اَيُّهَا

الَّذِينَ

اٰمَنُوا

قُوا

اَنْفُسَكُمْ

وَاَهْلِيكُمْ

نَارًا

وَقُودُهَا

النَّاسُ

وَالْحِجَارَةُ "Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun."[\[13\]](#) buyurmaktadır. Peygamber efendimiz ise: "Hepiniz çobansınız ve hepiniz

